

Projectplan kennis- en innovatieagenda voor de agrosector in Flevoland

Bert Pinxterhuis (Wageningen UR)
Hans Koole (Provincie Flevoland)
Inge Hageman (LTO-Noord, afd. Flevoland)

Doc.nr. 959387

26 mei 2010

1. Introductie en aanleiding

Flevoland is mondiaal een voorbeeldregio voor moderne agrarische productie. De agrarische bedrijven zijn grootschalig, modern en efficiënt opgezet en er worden kwalitatief hoogwaardige producten geproduceerd. Die positie willen de Flevolandse overheden en het Flevolandse bedrijfsleven graag behouden en verder versterken.

Mondiale vraagstukken, waaronder klimaatverandering, eindigheid van grondstoffen, een sterk groeiende wereldbevolking en wijzigende consumptie- en leefpatronen zullen de agrarische productie sterk gaan beïnvloeden. Ook in Flevoland. Dat vereist fundamentele keuzes voor zowel ondernemers als overheden.

Provincie Flevoland en Wageningen UR hebben daarom besloten de samenwerking te intensiveren. Een Samenwerkingsovereenkomst is hiertoe op 16 juni 2009 door beide partijen ondertekend. In deze overeenkomst is ondermeer aangegeven dat beide partijen zich er voor zullen inzetten voor de ontwikkeling van nieuwe agroproductiesystemen welke zijn toegerust op de eisen van de 21ste eeuw. Ook zullen beide partijen zich inzetten voor de verbetering van het agrarische kennisstelsel. Hiertoe zal een provinciaal Kennisnetwerk worden opgericht.

Om uitvoering te geven aan deze doelstellingen uit deze Samenwerkingsovereenkomst hebben Provincie Flevoland en Wageningen UR Flevoland gezamenlijk de ambitie uitgesproken Flevoland als modern agrarisch productiegebied opnieuw op de internationale kaart zetten. Ofwel, Flevoland, als Showcase voor moderne agroproductie. Om deze ambitie inhoud en richting te geven is besloten een regionale Kennis- en Innovatie Agenda (KIA) voor de agrarische sector in Flevoland op te stellen.

Op 15 december 2009 is hierover een bijeenkomst georganiseerd voor overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen uit Flevoland. Uit deze bijeenkomst is geconcludeerd dat er bij veel van de aanwezigen draagvlak is om de Flevolandse landbouw als Showcase te positioneren. Ook is er draagvlak voor de uitwerking van een regionale KIA. Door de aanwezigen zijn tevens diverse thema's genoemd die onderdeel van deze KIA kunnen zijn.

In dit document wordt aangegeven hoe het proces verder zal worden ingevuld om te komen tot een Kennis en Innovatie Agenda voor de Agrosector in Flevoland (de voorbereidingsfase). Aangegeven wordt wie bij de uitwerking zal worden betrokken en hoe besluitvorming over de KIA zal plaatsvinden. De KIA zal in september 2010 worden gepresenteerd op het symposium '40 jaar landbouwkundig onderzoek in Flevoland'.

In dit document wordt tevens vermeld welke activiteiten zullen worden uitgevoerd in de startfase. De startfase gaat vooraf aan de feitelijke uitvoering. De startfase is in het najaar van 2010 voorzien. In 2011 zal de uitvoering van de KIA formeel ter hand worden genomen (uitvoeringsfase).

2. Doel en resultaat

Het doel van KIA is invulling te geven aan de reeds beschreven ambitie om de agrarische sector in Flevoland als Showcase voor moderne agroproductie te positioneren.

Resultaat

Het eindresultaat is een Kennis en Innovatieagenda voor de agrosector in Flevoland. De KIA bestaat uit de volgende elementen:

Streefbeeld:

1. Een nader uitgewerkt streefbeeld (een toonaangevend agroproductiesysteem én een toonaangevend kennissysteem) voor Flevoland in de komende 20 jaar.

Toonaangevend agroproductiesysteem:

2. Concrete doelstellingen voor de agrarische sector in Flevoland in 2020, in termen van productie en ecologische footprint.
3. Een methode om objectief vast te stellen in hoeverre deze doelstellingen worden gerealiseerd.
4. Een overzicht van de regionale innovatie opgaven voor de Flevolandse agrosector en de opgaven waarover kennis moet worden ontwikkeld.

Toonaangevend kennissysteem:

5. Een structuur waarin is weergegeven wie uitvoering zullen geven aan de Kennis- en Innovatieagenda, met duidelijk omschreven taken, bevoegdheden en rollen.
6. Een paragraaf waaruit blijkt welke partijen de ambitie onderschrijven en actief willen meewerken aan de uitvoering van KIA.
7. De inzet van 1200 hectare grond van Wageningen UR waarop innovatieve en hoog risicovolle innovaties worden getest en gedemonstreerd.

Een implementatieplan:

8. Een uitwerking van de organisatiestructuur die de uitvoering van de KIA begeleid.
9. Een aanzet van de manier waarop de KIA zal worden uitgevoerd in termen van fasering, menskracht en middelen.
10. Een aanzet voor een communicatieplan. Onderdeel van het communicatieplan is de bouw van een website. Op de website zal informatie te vinden zijn over projecten die in Flevoland in uitvoering zijn die bijdragen aan de doelstellingen van de KIA.

Een nadere afbakening van het resultaat

De KIA richt zich op:

- de agrarische productie en verwerking in Flevoland. De productie en verwerking van agrarische producten staat in de KIA voorop. In de KIA worden wel relaties gelegd met de andere functies van het landelijk gebied.
- regionale vraagstukken op het gebied van kennis- en innovatie, bijvoorbeeld ten aanzien van de relatie tussen agroproductie en waterkwaliteit en kwantiteit, agroproductie en klimaatverandering, mogelijkheden voor viskweek, opwekking en toepassing van energie uit groene grondstoffen.
- De ontwikkeling en toepassing van maatschappelijk gewaardeerde agroproductiesystemen in Flevoland (met inbegrip van het betrekken van Flevolandse inwoners hierbij)

De KIA richt zich niet op:

- Verbredingsactiviteiten op het platteland, voor zover deze niet direct zijn gerelateerd aan de agrarische productie.
- Juridische vraagstukken, bijvoorbeeld op het gebied van bedrijfsstructuren en samenwerkingsconstructies.
- Kennis- en innovatievragen die niet tot het domein van de regio behoren (zoals bijvoorbeeld vraagstukken tav dierenwelzijn en consumptiepatronen).

3. Werkwijze

3.1 Procesaanpak

Voor de het tot stand komen van de Kennis- en Innovatieagenda worden de volgende processtappen ondernomen voor draagvlak en regionale betrokkenheid en invulling:

- Workshop met stakeholders (is uitgevoerd op 15 december 2009)
- Inventarisatie van relevante thema's (m.b.v. begeleidingscommissie)
- Regionale consultatie: workshop waarin de relevante thema's vanuit de regio worden ingevuld m.b.v. SWOT-analyse en huidige en toekomstige projecten.

3.2 Bemensing

De voorbereiding van de KIA is in handen van een Werkgroep. In deze Werkgroep hebben zitting:

1. Bert Pinxterhuis (projectleider, werkzaam bij PPO van Wageningen UR)
2. Hans Koole (Provincie Flevoland)
3. Inge Hageman (LTO-Noord, afdeling Flevoland)
4. Agnes van den Pol (Animal Sciences Group van Wageningen UR)
5. Wim Zaalink (Social Sciences Group van Wageningen UR)

De Werkgroep komt 2 wekelijks bijeen.

De werkgroep wordt begeleid door een Begeleidingsgroep. Hierin hebben zitting:

1. Andries Greiner (voorzitter, gedeputeerde provincie Flevoland)
2. Martin Scholten (Animal Sciences Group van Wageningen UR)
3. Arnold Michielsen (LTO-Noord, afdeling Flevoland)
4. Henk Verweij (Aeresgroep Dronten)
5. Bart Fokkens
6. Jan Cees Vogelaar
7. Jan van Werven

De Begeleidingsgroep komt bijeen op 18 maart 2010 en op een nader te bepalen datum in juni 2010.

3.3 Fasering

In 2010 zal de voorbereidingsfase worden uitgevoerd en zal worden begonnen met de startfase. De startfase wordt begin 2011 afgerond. Medio 2011 zal worden gestart met de uitvoering. In 2013 zal het project worden geëvalueerd en zal worden besloten of het project zal worden gecontinueerd.

Vorbereidingsfase

In de voorbereidingsfase wordt het projectplan geschreven en wordt een eerste aanzet uitgewerkt van de KIA. Met de voorbereidingsfase is inmiddels al gestart. De voorbereidingsfase van de KIA bestaat uit de volgende activiteiten:

Nr.	Activiteit	Uitvoering door	Periode
1	Vorbereiden projectplan	Werkgroep	01-01 t/m 01-06 2010
2.	Schrijven dummy KIA	Werkgroep	01-02 t/m 10/03 2010
3.	Regionale consultatie	Werkgroep	Juni 2010
4.	Schrijven aanzet KIA	Werkgroep	Juni en juli 2010
5.	Zoeken naar partners KIA	Begeleidingsgroep en Werkgroep	April, mei en juni 2010
6.	Besluitvorming door diverse partners	Werkgroep en Begeleidingsgroep	juni 2010
7.	Drukbaar maken	Werkgroep	juni 2010
8.	Opleveren eindproduct	Werkgroep	augustus 2010
9.	Presentatie eindproduct	Voorzitter begeleidingsgroep	September 2010
10.	Verzenden eindproduct	Provincie	September 2010

Startfase

In de startfase worden alle activiteiten uitgevoerd die nodig zijn om in 2011 gericht met de uitvoering van de KIA te kunnen starten. Activiteiten die hieronder vallen zijn:

- Het uitwerken van een SWOT analyse en een streefbeeld.
- Het uitwerken van een overzicht van projecten die in 2010 in Flevoland al in uitvoering zijn en die al bijdragen aan de uitvoering van de KIA.
- De bouw van een website waarop de projecten die vallen onder de KIA zijn beschreven en kunnen worden gevolgd.
- Het uitwerken van een communicatieplan.
- Het uitwerken van de manier waarop de KIA zal worden uitgevoerd in termen van fasering, menskracht en middelen.
- De keuze van een methode om objectief vast te stellen in hoeverre de geformuleerde doelstellingen worden gerealiseerd (vaststellen meetmethode) en het doen van een nulmeting.

Uitvoeringsfase

In 2011 zal worden gestart met de uitvoering van de KIA. De uitvoeringsfase beslaat 10 jaar. De uitvoering van de KIA zal driejaarlijks worden geëvalueerd. Over de financiering van de uitvoeringsfase moeten nog nadere besluiten worden genomen.

In de uitvoeringsfase worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- De (begeleiding van de) voorbereiding van projectvoorstellen.
- De (begeleiding van de) uitvoering van projecten.
- Het (ondersteunen van het) uitdragen van de resultaten van projecten.
- Het verbeteren van de afstemming tussen projecten.
- Het werven van nieuwe partners die kunnen bijdragen aan de uitvoering van de KIA.
- Het uitvoeren van het communicatieplan (waaronder onderhoud website).
- Het voorbereiden van Stuurgroepvergaderingen en bijeenkomsten van het Kennisnetwerk.

3.2 Tijdsinzet

Van de Werkgroep wordt voor de Voorbereidingsfase en de Startfase (2010 en 2011) een inzet gevraagd van:

1. Wageningen UR: 65 dagen
2. Provincie Flevoland: 22 dagen
3. LTO-Noord: 12 dagen

Voor de Uitvoeringsfase zal een projectleider worden aangesteld (0,3 fte). De projectleider zal worden ondersteund door een Werkgroep, waarin in elk geval zitting hebben:

1. Wageningen UR: 10 dagen/jaar
2. Provincie Flevoland: 10 dagen/jaar
3. LTO-Noord: 10 dagen/jaar

3.3 Begroting

De begroting van de KIA exclusief de arbeidsinzet is weergegeven in tabel 3.1.

Tabel 3.1 Begroting van de KIA (in euro's, 2010 - 2014) exclusief de arbeidsinzet.

	2010	2011	2012	2013	2014	Totaal
Proceskosten	125.000	10.000	10.000	10.000	10.000	165.000
Projectkosten	-	80.000	100.000	120.000	140.000	440.000
Totaal	125.000	90.000	110.000	130.000	150.000	605.000

Onder de projectkosten vallen alle kosten die worden gemaakt voor de uitvoering van projecten. Voor de dekking van deze kosten zal een beroep worden gedaan op de LTO fondsen en de innovatiefondsen die door het rijk en de EU beschikbaar worden gesteld. Daarnaast zal worden gezocht naar mogelijkheden voor private financiering.

De dekking van de proceskosten en de arbeidsinzet voor de voorbereidings- en de startfase is weergegeven in tabel 3.2. Over de dekking van de proceskosten voor de periode 2011-2014 zullen in 2011 nadere besluiten worden genomen.

Tabel 3.2 Dekking proceskosten en arbeidsinzet voor voorbereidingsfase en startfase.

	Totaal	Bijdragen van					
		LTO-N		Wageningen UR		Provincie	
		Arbeid (dagen)	Cash	Arbeid (dagen)	Cash	Arbeid (dagen)	Cash
Vorbereidingsfase	10.000	6		30		15	10.000
Startfase	115.000	6		35		7	115.000
Totaal	125.000	12		65		22	125.000

Toelichting Vorbereidingsfase

Het schrijven van het Werkplan wordt belegd bij de werkgroepleden. LTO-Noord is hier in een later stadium bij betrokken. De arbeidsinzet van LTO-Noord is daarom lager dan de inzet van Wageningen UR en de provincie. De arbeidsinzet van Wageningen UR is in de Vorbereidingsfase verhoudingsgewijs hoger, omdat Wageningen UR een projectleider levert en regionale bijeenkomsten organiseert.

De Out of Pocketkosten in de Vorbereidingsfase zijn begroot op 10.000 euro. Dit bedrag zal worden aangewend voor de regionale consultatie en het drukklaar maken van de KIA. Het bedrag is als volgt opgebouwd:

Regionale consultatie

Organiseren van 2 bijeenkomsten: **totaal 6.000 EURO**

Kosten per bijeenkomst:

- Inleider: 1000
- Zaalhuur en catering: 2000

Drukbaar maken KIA: **totaal 4.000 EURO**

- Fotograaf: 1500
- Lay out en drukwerk: 2500

Toelichting Startfase

De 90.000 euro die is begroot voor de startfase zal worden ingezet zoals weergegeven in tabel 3.3. In genoemde tabel is eveneens de arbeidsinzet opgenomen en de organisatie die eerste aanspreekpunt is voor de verschillende activiteiten.

Toelichting begroting Uitvoeringsfase

Voor de uitvoering van projecten vallend onder de KIA zal gebruik worden gemaakt van de financiële kaders die reeds worden geboden (Europees en nationaal). Ook zal een beroep worden gedaan op de fondsen die LTO-Noord beheert, zijnde de Stichting Steunfonds LTO Noord en Stichting Fonds Ontwikkeling Duurzame Land- en Tuinbouw.

Tabel 3.3: Toelichting begroting van de Startfase (inzet menskracht en middelen)

Activiteit	Eerste aanspreekpunt	Inzet van begrote middelen	Inzet LTO-Noord	Inzet WUR	Inzet Provincie
Vergaderingen Werkgroep			3	3	3
Uitwerken SWOT analyse en Streefbeeld	WUR	15.000	1	5	2
Uitwerken overzicht projecten die in uitvoering zijn en bijdragen aan de uitvoering van de KIA.	Stage opdracht; begeleiding WUR	5.000	1	4	
Bouw website.	Betaalde externe opdracht	20.000			
Uitwerken communicatieplan	WUR	5.000		5	
Vaststellen meetmethode en het doen van een nulmeting.	WUR	10.000		6	
Vorbereiding regionale innovatie agenda voor vier prioritaire thema's*	Werkgroep	60.000	1	10	1
Vorbereiden KIA (fasering, menskracht en middelen)	Werkgroep			2	1
TOTAAL		115.000	6	35	7

* op basis van een eerste verkenning zijn als prioritaire thema's genoemd: Duurzame Energie, Sluiten van kringlopen, Bodemkwaliteit en Greenportontwikkeling.

Om de uitvoering van de KIA procesmatig te begeleiden zullen wel kosten moeten worden gemaakt. De kosten per jaar worden begroot, zoals weergegeven in tabel 3.3.

Tabel 3.3: Begrote proceskosten uitvoeringsfase KIA (2011 – 2014).

Inhuur projectleider (0,3 fte): 42 dagen á 1000 euro per dag	42.000*
Overige vaste kosten:	
Organisatie bijeenkomsten Kennisnetwerk**	10.000

* Hierover moeten in de Stuurgroep nog nadere afspraken worden gemaakt.

** Twee bijeenkomsten per jaar voor ondernemers, organisaties en kennisinstellingen die uitvoering geven aan de KIA.